

ГОЛОС України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР

№ 41 Четвер, 28 лютого 1991 року

Ціна 10 коп.

Ні, це немисливо, бо Природа не настільки багата, щоб дарувати отакі красу в отаких пропорціях! Отже — фотомонтаж? Ні, не монтаж, бо така існує межі людьми дещо, що не потребує технічних хитрощів, оскільки воно просто є, як оці три сестри Солов'ї з Новгород-Сіверщини — Віра, Надія, Любов. Милуйся — якщо вистачить душі на це! Здається, єдина в цьому випадку проблема — те, що світ не схожий на них, а отже — вони самотні в ньому? Але й це не проблема, бо...

(Закінчення на 9-й сторінці)

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

У КРАЇНІ розв'язуються величезні завдання, які кардинально змінять наше життя. Цю складну роботу трудові Білорусії виконують з великою відповідальністю. Надійні люди, як сказав Президент СРСР під час паролі ж зустрічі на території об'єднання «Мінський тракторний завод ім. В. І. Леніна».

10

Центральні відомства спустошують надра республік — це шлях до пустелі. Як уникнути такої «перспективи»?

12

Олена Апенювич: назву збройним силам України — українському козацькому війську — дав Запорозька Січ.

13

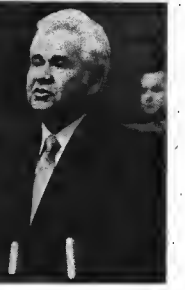

1

РАК заявив про повне введення своїх військ з Кувейту. Введення військ було завершено в середу вранці, передало Агентство Рейтер, посилюючись на лондонське радіо Багдада. За словами іракських військових, багатонаціональні сили атакували війська, які покидали Кувейт, із землі і повітря.

«БЕРНУ ЧУВСТВО» ГРАЖДАНСКОГО ДОЛГА

ВЫСТУПЛЕНИЕ ПО УКРАИНСКОМУ ТЕЛЕВИДЕНИЮ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ СОВЕТА МИНИСТРОВ УССР В. ФОКИНА

Дорогі товариші, шановні громадяни України!

Скажу відверто — моє звернення до вас не планувалося заздалегідь. Попри це в свій час на Українському телебаченні мене змусили надавати обставини, що останнім часом склалися в шахтарських районах республіки.

Сподіваюся, що зараз мене не слухає я багатолітній Донбас, де на сьогодні ще нарівні російськомовного населення. Тому я дозволю собі поділитися розмовою з нами весті російською мовою.

Верховний Совет України, правительство, широкая общественность, республиканцы испытывают чрезвычайное волнение и тревогу в связи с нарастающей напряженностью на предприятиях угольной промышленности. Похоже, что это то ядрою заперевоса в повторении июльских событий 89-го года, внесших непоправимый ущерб народному хозяйству республики.

Во времена немоты, не являются не только цели, но и ответственность за предпринятые, резкие, социальные условия, тем более в условиях углубляющегося экономического кризиса. Я не исключаю, что в причинах происходящего должны расследовать не только шахтеры, их семьи, но и наша общественность, весь народ Украины. Я очень надеюсь, что ее выступление заставит задуматься и тех, кто уже не в первый раз пытается размыть шахтерскую карту в своей политической игре.

Прямо скажу: да, у шахтеров есть основания испытывать неудовлетворенность ходом выполнения постановлений, принятых Верховным Советом, Министров СССР. Шахтеры вправе были спросить правительство страны и республикан как им жить и работать дальше?

Ведь, как известно, с 1 января текущего года оптовые и закупочные цены на лес, нефтепродукты, машины и оборудование выросли в два раза, а в украинские цены — просто язык не повернется — цены были повышены лишь на 19 процентов! Подобные действия союзного министерства были непонятны, не только шахтерам, но и нам.

Как можно было согласиться с такой оптовой ценой, если по стране цена на уголь была поднята в 1,7 раза! Но при этом, что шахтеры Донбасса работают на самых больших глубинах, при самых высоких температурах, на самых обводненных участках, в самых сложных горногеологических условиях.

Одним словом, у шахтеров были все основания тре-

бовать немедленной встречи с главой украинского правительства.

И я, не задумываясь, отдала все дела и вылетела в Донбасс для рассмотрения их законных претензий. Чем закончилась наша встреча, полагаю, широкой общественности известно, поскольку об этом достаточно было сказано и в телепередаче, и по радио, и на страницах газет. 26 января мы подписали протокол переговоров между Советом Министров Украины и Региональным союзом стачечных комитетов Донбасса. Подписали, не ожидая для многих.

Подписали, несмотря на то, что этот документ, мало походил на обоюдное соглашение. В нем, по сути, не было договорившихся сторон. Вопреки логике любых переговоров общественность приняла нас только правительство.

Какие это обязательства? Во-первых, Совет Министров Украины подтвердил свою преступность в вопросах контроля и выполнения постановлений Совета Министров СССР №№ 609, 717 и 47.

Во-вторых, это главное: цены на угольную продукцию на 1991 год были подняты до 90 рублей 93 копеек за тонну, что в 2,4 раза выше уровня 1990 года. Установлена дотация в сумме 12 миллиардов рублей, и почти миллиард дополнительных выделено из бюджета.

В-третьих, правительство приняло предложение по уровню госзаказа: на консухируется угол 35 процентов сверх установленных 90 процентов установленного задания.

Мы достигли соглашения и по вопросам пенсионного обеспечения.

Не влила оснований для организации особого контроля за ходом выполнения подписанного протокола. Совет Министров тем не менее согласился сократить Республиканскую государственную общественную комиссию и ее рабочие группы в городах.

И, наконец, мы взяли на себя обязательство обеспечить сотрудников недавно созданного Государственного комитета УССР по угольной промышленности служебными помещениями и квартирами в Кисе в течение 1991 года.

К сожалению, в ответ мы не услышали от Регионального союза стачечных и единого стачечного обязательства, хотя у нас есть и законные претензии к шахтерам: ведь только в прошлом году уровень добычи снизился на 15 миллионов тонн! В то же время зарплата выросла почти на 18 процентов. В текущем году добыча угля упала еще на 3 миллиона тонн.

Согласитесь, это мало похоже на двусторонний договор.

Конечно, можно сослаться на нехватку леса, металла, оборудования. Но разве это в диковини? Угольщики, как, впрочем, и все остальные, все равно и работали в условиях острого дефицита и нехватки, но такого катастрофического падения объемов добычи не было никогда!

Не мне, горюхи с почти двадцатилетним стажем, рассказывать об условиях работы шахтеров. Мало сказать, что их труд тяжел и опасен. Горько, что он все больше становится непереносимым. Прошли времена, когда вся страна пела: «Слався, шахтерам вечно!» И я понимаю, не романтизм, еще за наградой, а за заслугами шахтеры в забой. Поэтому и зарплата их должна быть как минимум вдове выше среднезарплата в народном хозяйстве.

Надо сказать, что утвержденные новые оптовые цены на уголь позволяют это реализовать, ибо каждый подземный рабочий, занятый на добыче угля, сегодня может заработать и 1000, и более рублей.

Но я никогда не соглашусь с делением трудящихся на людей первого и второго сорта. Каждый должен получать за результаты труда.

Вот почему правительство, несмотря на которую привязать протокола от 26 января, подписало его во всем пунктам, кроме одного: мы не смогли договориться с представителями стачечных по вопросу о заработной плате, который, согласно их требованиям, следовало повысить в 2—2,5 раза.

Что стоит за этими номерными запросами? Почему именно в 2—2,5 раза?

Пройдет время, история расставит все по своим местам. И мы всемогущим, кто истинный автор этой идеи. Но одно уже ясно и сейчас: сделано это для того, чтобы требования были заведомо невыполнимыми, чтобы никакой договор не был возможен, чтобы любой ценой толкнуть шахтеров на забастовку.

Для того чтобы выводить эти запросы стачечных, правительство должно израсходовать дополнительно около 5 миллиардов рублей. Это при том, что государственный бюджет 1991 года сформирован с дефицитом в 11 миллиардов рублей.

Из какой же статьи выкроить эти миллиарды, а точнее — у кого их отнять?

Ответ вполне определен: пришлось бы сократить сумму, предназначенную для компенсации населению в связи с предстоящим повы-

шением розничных цен. Пришлось бы отменить уже объявленное повышение заработной платы учителям, работникам здравоохранения, сотрудникам детских дошкольных учреждений. Пришлось бы забыть о пенсиях, инвалидах...

Может ли правительство решиться на такие меры? Конечно же, нет.

В строгом соответствии с условиями протокола с представителями стачечных до последнего дня работы я номинировал на главе с заместителем Председателя Совета Министров УССР товарищем Глазухиным. Несмотря на жестокий дефицит времени, я сам трижды встречался с членами Регионального союза.

К сожалению, все наши переговоры успехом не увенчались.

Да, похоже, и этому не все «стремилось». Не случился ведь на последней встрече один из руководителей Регионального союза стачечных Донбасса. Болдунов вдруг спросил: «А что будет, если мы разорвем протокол от 26 января?»

Вопрос более чем странный! Ведь в этом документе содержится только обязательство правительства Украины. Поэтому, уничтожив протокол, Региональный союз собственными руками освободил бы правительство от принятых им обязательств и тем самым нанес бы удар поосредственно по шахтерам.

То есть отступница цена тонны угля вместо 91 рубля вновь стала бы 22 рубля. Были бы аннулированы и все другие соглашения о дотации, отпусках, пенсиях.

Кому это было бы выгодно? Для чего это делается? Неужели только для того, чтобы с помощью средств раздувать очаг профессионального геноцида, провоцировать у людей чувство острого недовольства, что не так уж и сложно в условиях нынешнего бедственного положения анонимов.

Конечно, шахтеры работают так, а живут небогато. Но неужели настолько плохо, чтобы требовать себе дополнительных благ за счет других категорий населения?

Забастовка, о которой горюят представители стачечных, может быть направлена только против всего общества. Ведь если прекратить работу шахтеров, через 15 дней могут стать тепловые электростанции, через два дня остановятся кокшишные батареи, затем все предприятия черной металлургии.

Что делать электроэнергетикам, кокшишникам и металлургам... что делать их семьям?

Чья очередь вслед за металлургами? Машиностроителям, металлообработчикам, строителям? А школы, больницы, детские сады? Неужели нас ожидает югославский вариант?

А что вы скажете, товарищи шахтеры, если объявят о забастовке работники аграрного комплекса? Разве у них много для этого оснований? Разве труд их, от зари до зари, без отпусков и выходных, можно назвать легким? Так найте, попробуйте. Земли хватит на всех!

Бесспорно, угольный промышленность — одна из проливающих у насшей республики, одна из так называемых базовых отраслей. Но правительство не может, просто не имеет права ее подчинить интересам только одной, пусть даже и очень адекватной, отрасли. Не теоретическое положение эконому нужно выводить только общица.

Какой к решению назревших социальных проблем следует искать не в сфере предопределения материальных благ, а исключительно в сфере их производства.

Поэтому я обращаюсь к вам, мои земляки, шахтеры, друзья, с просьбой: взвешивайте отнюдь не принятые нами решения, трезво оцените возможные последствия.

Хочу обратить ваше внимание еще на одно обстоятельство. Ведь наша республика впервые получила реальный — исторический шанс конституционным путем обрести истинную государственность. В рамках децентрализации о независимости Украины становится действительно суверенной. Для достижения этого каждый из нас — шахтер или металлург, военнослужащий или пенсионер — должен быть прежде всего гражданином своего Отечества, должен быть его истинным патриотом.

В заключение хочу довести до сведения шахтерских коллективов, что Совет Министров Украины, добиваясь мира и социального согласия, превысив свои полномочия, 25 февраля дал указание банкам выпустить средства в фонд потребления шахтерам с коэффициентом 1,4. Это дает возможность трудящимся угольной промышленности зарабатывать в среднем 500 рублей в месяц, что превышает размер заработной платы среднего работника на 24 процента. Единственным условием для этого является сохранение объема добычи угля в объеме, не меньшем, чем в прошлом году.

Верю в вашу рассудительность, дорогие товарищи, верю в рабочую солидарность и чувство гражданского долга.

Благодарю вас.

ЯК РЕМОНТУЮТЬСЯ СВЯТИНІ

ГОТУЙТЕ НАСІННЯ

ГОЛОС України

ІЗ ДОСЬЕ
«ГОЛОСУ УКРАЇНИ»

Анатолій ЧЕПУРНИЙ. Народився на Дніпрощині. Мріяв про еліцію, та підвів здоров'я. Тому кілька років перебував у колегії, потім з адмінкою закінчив спискогосподарський інститут. Опинившись перед вибором: сімейна шість чи кер'єра, вибрав сім'ю. За це виключили з партії комуніста. Головою в комісії з питань агропромислового комплексу, залишився головою колегії «Зоря», що на Харківщині.

З Головою Комісії з питань агропромислового комплексу Верховної Ради УРСР Анатолій Григорович Чекурний викуштувався на порозі земельної реформи. Одні заповіли по селу вже прийнято, другі «варитися» в комісії. А треті треба ще переформувати, залучити задовільної прогресивності.

Він образив заволодіти інцидентом в нашій родині.

Тимчасовий успіх у виробництві зерна запаморочив багатому голоду. Я ж, як спеціаліст, не бачу підвалин цього успіху. Це просто неба! Наші 53 мільйони тонн хліба виникли стихійно. Кому потрібно стільки пшениці? Тому пшениця не блищить успіхом. Стануть не менш блискучими поразками. Здавалося б, 36 мільйонів тонн пшениці підкасає, а вразлива цифра. Але якби до цього розумно поставилися в Агропромі, Раді Міністрів, то нам треба було б майже 10 мільйонів тонн пшениці продати за «бутор». Натомість на виручені гроші купити семя проти, кукурузу. Ця кормова я виринила по проблемі м'я-

АНАТОЛІЙ ЧЕКУРНИЙ

«Я ПРИХИЛЬНИК СУВЕРЕНІТЕТУ»

Аграрні діалоги

«Мене, шоправа, вразила позиція наших депутатів в союзному парламенті, які проголосували проти суверенітету України. Це мене дуже схвилювало. Як і те, що ми в аграрному секторі йдемо на проміжний шлях. Про це треба бити в усі дзвони. Те, як ми працюємо, може призвести Україну до страшного збукініня».

са. А так наш успіх за рахунок монополії озимої пшениці. В результаті немає чим годувати ні велику ротату худоби, ні свиней.

— До того ж пшениця — це не найкраще зерно для виживання. Це по найкращим, що всі настрашували, що всі вважали, не приносять знати.

— Але мало хто серйозно думає на цім питаннях. Десь з місяця тому я отримав усі агрономські програми розвитку на найближчі десять років. Почитає і дуже здивувався. Всі вони базують за основу те, що маємо сьогодні. Скажімо, поголів'я чи структури посівних площ. Не дивно, те, що планується на 1995 рік — яке досягати, то сьогодні. А чому оми пшениці? Восени посіяв і пшениця нескоро (коли підм'яла) і до жнив пальцем не кинув! Під нею 70 відсотків структури посівних площ зернової групи.

— Але тут, мабуть, як у тія привази: «Чому дурний, бо бідний». Немає гарної сім'ї для посіву кукурузи, немає суцільної, і це бачимо кожного неміє.

— Особливо для кукурузи

зі — цієї культури століття. Вона більш трудомістка, але ж завжди вирощували. Навіть племи майя вирощували кукурузу...

— І все-таки нам хотілося б торкнутися найбільшого... Земельного кодексу. Потворити про його долю.

— Кодекс я бачу лише в розвитку.

Я вважаю, що позитивним у цьому є право передачі до двох гектарів разом з будинком. Це розв'язує проблему десиків тисяч людей, які скупчилися на землі. Негативним — відсутність механізмів роботи кодексу. Треба було розробити десятки підзаконних актів, які регламентували б проведення земельної реформи.

— Мабуть, треба аргументувати і опр. ний буде з боку частини працівників Агропрому, партійців і навіть радянських органів?

— Це дійсно так. Але вони теж між нашою новою і могом. Щоб ми президенти, як у нас, як у наших республіканських законами. Фактично Укази Михайла Горбачова зводять нанівець Закон про пріоритет

розвитку села. Не розбірались у нашій земельній реформі, ані вказ свій Указ. Це неприйнятні Президентом суверенітет республіки наводять на думку, що для нього не існує Верховної Ради України. Тому частини чиновництва теж вказав, що законні; прийняті парламентом республіки, можна не виконувати. Відкинути ж Укази Президента й жити за нашими законами — нерівно. Во всі структури, поставили, банки йдуть по вертикалі. Звідси й опр.

— І як його вмотивувати — дороговизна реформи. Мовляв, коли не під силу України. Хоча, як на нас, ми всі стоимали від дешевих речей, які не носимо, і таких же заповіли, які не діють!

— До того ж ніхто не рахував, скільки коштів це реформа. Тому говорити про дороговизну не можна. Дорого буде лише за 3—5 років знайти спеціалістів — землекопів. Тих, хто провадитиме реформу, яка дасть селу нове життя, друге дихання. А візьмемо той же Закон про пріоритетний розвиток села. Він передбачає ринковий відносини на землі. Тому, мені здається, це один з крадчих законів...

— Але ж без суверенітету найпершесім законів такий я залишатися на папері.

— Я прихильник суверенітету. Ми даємо четверту частину сільськогосподарської продукції шості частини планети. А чому погано знаємо? Бо ледь перерозподі додаткової вартості. Проду-

ція Росії атрочи дорожча від нашої, а її рентабельність — 58 відсотків. А в нас же лише 28,8 відсотка. Через цю різницю ці ми й потропаємо. Мене, шоправа, вразила позиція наших депутатів союзному парламенті, 70 відсотків яких проголосували проти суверенітету України. Це мене дуже схвилювало. Як і те, що ми в аграрному секторі йдемо не тим шляхом. Про це треба бити в усі дзвони. Те, як ми працюємо, може призвести Україну до страшного збукініня.

— А якщо Ви бачите Україну й наше село в 2000-му?

Я бачу кожне село там, як село Богуславки на Харківщині. З газифікацією, басейном, котеджами. Можна, якщо не бачити, але треба властиві великі гроші. І може сто тисяч разів напистати бід — без грошей чекати на селі алачів. Доки а селі не буде краще, як у місті, доти 200 — 250 тисяч чоловік шороку тінатиме звідси. Доти жати й бачити не захочуть, щоб син або дочка залишилася в селі — село занепадатиме. І якщо до 2000 року ми цього не зробимо, то не лише села, а й держави своєї не матимемо.

Вели діалог
Віктор КОСАЧУК,
огодач аграрних питань
газети «Голос України»

Юрій НЕСТЕРЯК,
спеціальний кореспондент
аграрних питань
газети «Голос України»
На фото: Анатолій Чекурний.

ЗНАЙОМТЕСЬ — «ФЕРМЕР»!

Прим країною організації Народного руху України створено спілку сільських господарств «Фермери», які об'єднують більше як 50 фермерів з різних областей. Спілка зареєстрована в Рівненському міському Радіо народних депутатів.

Вона буде укладати договори з підприємствами і комерційними центрами на поставлення фермерів малой техніки та сільськогосподарського інвентаря. До речі, завдяки таким договорам уже нині через комерційний центр одержано два трактори ДТ-75.

У планах спілки — назначити фермерів, допомога в організації стасування за кордоном. Вже зараз готується перша група для поїздки в Канаду. Пророблюються варіанти стасування сільських фермерських

господарств, коли закордонний партнер буде поставляти техніку і технологію не взаємозамінній основі.

Спілка запропонує винести на обговорення сесії обласної Ради народних депутатів питання про те, щоб землекористувачам зарезервувати 10 відсотків земель для потреб фермерів — тих, які мають бажання вийти з міських колективів, чи тих, хто повернувся до міста до сел. Розв'язання цього питання попередить конфлікти між фермерами і колективними. Во останні будуть психологічно підготовлені до появи нового власника на селі.

Микола ВЕЛЬГУС,
голова спілки «Фермери»
м. Рівне.

«Тягнуть до непу»

Нешодемо повернувся з семінару з питань земельної реформи і, прочитавши в «Голосі України» статтю п.Замітливо, гостро відчуваю різницю між, ледою, думки передових людей республіки і дрімучою, напруженою рутинною, вузкістю інтелігентів «лівого ринкового асфальту».

На місцях уже чиниться опр. земельної реформи, і є підстави думати, що ці організації, на самій справі, бунтують колективів в давних випадках змістивши нинішню бунт (парторг) і головні сім'ї-конфлікти. Представити агропрому послідовне пояснення Земельного кодексу і поставити завдання провести об'єктивне анкетування кожного

Резонанс

сільського двору для з'ясування потреб у землі. Відразу пролунали вигук, що цього робити на треба. Хто хоче землі, сам приїде. Почувся пропозиція «ні винести інформацію з цього залу», бо застрепачення розвал колективів. І, Пінкуча, голова одного з колективів, не втримався «Пити назва — до непу!». Кинув, мабуть, на адресу парламенту.

Голова районної Ради В. Ільїнський, який першим повинен дати про законність, підтримав неовб'єктивні висновки, поспівавши на те, що

на всі питання виконуються. Анкетування можна, й провадити. Бо сховатися за законним двірцем такої зали вже не вадатиме. Та потрібно ширше роз'яснювати юридичні аспекти реформи та економічні вимоги від її запровадження особливо для колективів. Перспективи фермерства формують систему поставлення й збуту на основі приватизації. Це одна причина не владатися звільно — страхи голів колективів перед півномом, що їх діти, як демократія мені висить над ними.

Ангеліна УСІКОВА,
депутат Сільської ради
районної Ради
Чернівецька область.

Постанова Верховної Ради СРСР

ПРО ХІД ВИКОНАННЯ ПІДСУМКІВ ВЕРХОВНОЇ РАДИ СРСР
ПРИ ОРГАНІЗМІ ТА ПІДХОДИЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРОВЕДЕННЯ РЕФЕРЕНДУМІВ СРСР 17 БЕРЕЗНЯ 1991 РОКУ

Верховна Рада СРСР відзначає, що на виконання постанови IV З'їзду народних депутатів СРСР виконуються заходи, спрямовані на створення необхідних умов для проведення 17 березня 1991 року референдуму СРСР по збереженню Союзу РСР як оновленої федерації рівноправних суверенних республік. Вирішувальне питання, пов'язане з організаційним і матеріально-технічним забезпеченням референдуму. В більшості республік створено центральні референдумні комісії референдуму, утворено округи, сформовано округні та дільничні комісії, здійснюються інші заходи, які гарантують громадянам можливість участі у всенародному голосуванні.

Разом з тим деякі органи влади окремих республік на порушення Конституції і законів СРСР відкинули блокування виконання рішення IV З'їзду народних депутатів СРСР про проведення референдуму. Роблять спроби підміняти формулу референдуму заставленням Верховною Радою СРСР доповнити її іншими питаннями, республіканського і місцевого значення або провести замість загальносоюзного референдуму республіканський опитування, плевейсний тощо.

У зв'язку з чим до Верховної Ради СРСР і Центральної комісії референдуму СРСР надійшли звернення місцевих Рад народних депутатів, громадських об'єднань, трудових колективів, громадян, які виступають з пропозицією проведення референдуму СРСР, який відбивається розуміння того, що в поставленому на референдум питанні не відображено те, що необхідно зберегти Союзу Радянських Соціалістичних Республік як оновленої федерації рівноправних суверенних республік, в якій повною мірою гаранту-

ються права і свободи людини, буди-історично національностей, що говориться про зміну та закріплення якоїсь статусу республік. Немає тут і згадки про вирішення справ суверенних республік, оскільки референдум по з'ясування ставлення громадян Союзу РСР до однієї проблеми збереження та оновлення федеративних відносин між республіками країни. У зв'язку з тим, що в республіках також справедливо зазначається, що позбавлення громадян можливості брати участь в референдумі є порушенням Конституції і законів СРСР, а також є порушенням прав людини на участь в управлінні своєю країною, проголошених у Загальній декларації про людину та в інших міжнародно-правових документах.

Верховна Рада СРСР постановляє:

1. На виконання рішення IV З'їзду народних депутатів СРСР, вчинити і місцевим органам державної влади та управління республік вжити додаткових заходів, спрямованих на проведення на всій території СРСР референдуму СРСР по збереженню Союзу РСР як оновленої федерації рівноправних суверенних республік. Уточнити, що блокування поведіння референдуму СРСР в тих чи інших місцях, є незаконним і не підлягають виконанню.

2. Відзначити, що республіканське опитування населення не відображає наголоси на самостійності республік не є загальною підставою для неспроможності наміченого союзного референдуму, оскільки вони не відносяться до головних питань, винесених на обговорення і голосування всього Союзу РСР 17 березня 1991 року.

Винцим органам державної влади відповідних республік негайно вжити заходів до створення комісії референдуму СРСР, а також

усунути всі перешкоди, які заважають громадянам здійснювати своє право на участь у всенародному голосуванні.

3. У зв'язку із зверненнями Рад народних депутатів і громадських установ, що виступають, не дості не створено центральних республіканських комісій референдуму СРСР, округів, районів і міст, сільських і міських Рад народних депутатів мають право самостійно утворити дільничні та округні, затверджені референдуму СРСР.

Надати право трудовим колективам і громадським об'єднанням на підприємствах, в установах та організаціях, в яких здійснюють діяльність, округи, а також дільничні й округні комісії референдуму СРСР з числа представників цих колективів і громадських об'єднань для забезпечення участі в референдумі членів цих трудових колективів, членів і сімей цих громадян, які пообов'язані можливості голосувати за місцем проживання. Дільничні зазначених комісій мають повноваження на дільничні і округні комісії референдуму СРСР, надані їм законодавством СРСР.

Громадяни, які працюють на підприємствах, в установах та організаціях, члени їх сімей включаються до основних списків осіб, що беруть участь у референдумі СРСР. Ці особи і члени їх сімей голосувати на дільничні, утворені трудовими колективами і громадськими об'єднаннями за місцем проживання. Додатковий список із зазначених осіб, які проживають, батьки і місця проживання, надаються на дільничні, округні і міські комісії референдуму СРСР, при складанні яких, утворені трудовими колективами і громадськими об'єднаннями, надаються безплатно, надані до Центральної комісії референдуму СРСР, не реструються. Результати голосування також по відомостях в Центральної комісії референдуму СРСР.

Повторити про утворення дільничних, округних і міських комісій референдуму СРСР, передбачених цим пунктом, надаються безплатно, надані до Центральної комісії референдуму СРСР, не реструються. Результати голосування також по відомостях в Центральної комісії референдуму СРСР.

Центральні комісії референдуму СРСР враховують дані про результати голосування, які надійшли в порядку, передбаченому цим пунктом, при підбитті підсумків голосування по Союзу РСР у цілому.

4. У зв'язку із зверненнями Центральної комісії референдуму СРСР провідники МОБ березня 1991 року створення дільничних, округів для голосування, дільничних і округних комісій для проведення референдуму СРСР, передбачених пунктом 6 постанови Верховної Ради СРСР від 16 січня 1991 року.

5. Встановити, що округи і дільничні для голосування у військових частинах за кордоном, а також у військових частинах Міністерства оборони СРСР, Комітету державної безпеки СРСР, Міністерства внутрішніх справ СРСР у республіках, де не будуть створені центральні республіканські комісії референдуму СРСР, уживаються, а склад дільничних і округних комісій затверджується командувачем військових частин. Довольства комісіям, утвореним у військових частинах, включаючи до додаткових списків членів і сімей військочленив цих частин, а також інших громадян, які пообов'язані можливості голосувати за місцем проживання.

Результати голосування по дільничних і округах, утворених у цих військових частинах, враховуються при підбитті підсумків голосування по Союзу РСР у цілому.

6. Встановити, що дільничні для голосування при радянських установах за кордоном, а також округні утворені в складі дільничних та округних комісій референдуму СРСР, затверджені посланими СРСР. Довольства утворення округних

комісій референдуму СРСР при наявності в радянських установах більш як трьох дільничних для голосування. Результати голосування в місцях, де не будуть створені центральні комісії референдуму СРСР, уживаються при підбитті підсумків голосування по Союзу РСР у цілому. Центральні комісії референдуму СРСР дозволяють проведення голосування для громадян СРСР, які проживають за кордоном, у більш ранні строки.

Надати право Центральної комісії референдуму СРСР у необхідних випадках вирішувати інші організаційно-технічні питання проведення референдуму, враховуючи пропозиції і зауваження, висловлені народними депутатами СРСР з ході обговорення цього питання у Верховній Раді СРСР.

8. При проведенні референдуму СРСР можуть застосовуватися окремі процедури норми законодавства республік, якщо вони не обмежують прав громадян СРСР, наданих союзним законодавством.

Встановити, що голосування в питаннях, поставлених на референдум СРСР, проводиться з використанням окремого бюлетеня, форма якого затверджена Центральною комісією референдуму СРСР. Використання до цього питання у цей бюлетень не допускається.

Верховна Рада СРСР звертається до всіх громадян країни із закликом взяти активну участь у референдумі СРСР, вирішенні питаннях історичного значення для нашої держави, Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Голова Верховної Ради СРСР А. ЛУЖИНОВ.
Москва, Кремль. 25 лютого 1991 р.

З питань Верховної Ради

Голові Верховної Ради Української РСР
т. КРАВЧУКОВІ Л. М.

Першому секретареві ЦК Компартії України
т. ГУРЕНКОВІ С. І.

Голові Рад Міністрів УСРР
т. ФОКІНУ В. П.

Заводський комітет Компартії України Поттавського турбомашинобудівного заводу імені 60-річчя Радянської України на засіданні 12 лютого

ЗВЕРНЕННЯ

Майже 3,5 тисячі трудящих заводу переживають сьогодні найтяжчі дні за свою більш як 100-річну історію. Укази Президента Союзу та постанови Уряду СРСР ви-

го 1991 року розглянули суспільно-політичну обстановку в трудовому колективі, в результаті чого вимушений направити Вам це звернення.

конуються тільки ті, що направлені на вилучення з підприємства найопішніших залишків коштів, та ті, що заважають колективній в якості відоміч рами, пообов'язують

будь-якої свободи дія та ініціатив. Разом з тим не виконуються постанови та обіцянки Президента та Уряду щодо матеріально-технічного постачання підприємства, забезпечення стабільності їх роботи і соціального захисту працюючих. Так звані підприємства «союзного підпорядкування» ігноруються і Центром, і республікою. Виробництво на такому підприємстві та між аудиторії через відсутність таких матеріалів як труби, алюміній, кабельно-провідникова продукція Нікопольського і Пиджуринського заводів. До речі, деякі поставники знаходяться на території України. Звісно, що в такій ситуації нічого говорити про виконання договорів одержання прибутку й підвищення зарплати працюючих. І це на підприємстві, яке до 1991 року 13 кварталів підлягає зай-

мало перші місця в змаганні серед підприємств Міністерства СРСР. Остання надія на нас на допомогу республіки. Ми просимо Уряд України не вважати нас чужими під час розподілу матеріальних ресурсів. Звертаємося до ЦК Компартії України за підтримкою, оскільки органи не будують традиційно підпорядкованості в «анти» правлячої партії, якщо ми з вами є фактично. Конституція заводу важко відстоювати свої позиції за такого розвитку подій і не зовсім адекватні перспективи. В зв'язку з цим, хотіли б підкреслити, що позиція комуністів колективна: «за» Союзний договір. Але ми сьогодні не знаємо, який договір нам пропонується на референдум. Колективні звідомлення: «за» Союзний договір, доступний і відкрито проголошений позиції Верховної Ради і ЦК Компартії Ук-

раїні—за який союзна вона виступає. Поставляю опитування у кінці 1990 року проект Союзу не був одностайно голосувати «за». Наголошено, незгода з одним чи декількома пунктами «Договору» закінчиться роздаванням «проти». Ми не маємо права прийняти до референдуму існуючі відносини Союзного договору. А вони були до 6. І підкреслюється нинішнім станом сфери виробництва. Вважаємо за необхідне звернутися до вас для прийняття найбільш часом необхідних законів в рамках чого є і підкреслюється подальшого розв'язання сфери виробництва і зусиль трудових колективів.

Звернення прийнято одностайно.

Заводський комітет Компартії України Поттавського турбомашинобудівного заводу імені 60-річчя Радянської України.

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

в Індії і дотепер не
реалізує зеніти повагою
до радянського відрядця
М. Горбачова і його діла
справляючи не подяки
на трудящому а СРСР
більшість людей на Заході
жоді, слазю, атратили
яску надію не поліпше
іше соціально-економіч
ній ситуації а Радянсь
сьому Союзі і політич
не адродження країни
інакш ж гірше а успіш
М. Горбачова, оскільки
біжаків біля СРСР са
гоголю єлино, відданю
моєму міжнародному
порядку миру, справед
ливості і рівності.

ачи не намагались
Радянський Союз зберог
С. Хусейна для забезп
мочена своїх інтерес
не Близькому Сході. У
є гіпотеза а достатньо
аірогондую, бо Москва
не бачим розширення
конфлікту поблизу своїх
кордонів. Крім того
СРСР не дуже зацікавл
у зміцненні Ірану
Туреччини, якщо С. Ху
сейн буде розбитий на
голову. Все це штовха
Радянський Союз до по
шукта вирішення криз
на своїх користь.

«График» (График).

«Як повідомляють офіційні джерела, адміністрація США, копіїс розмови несприятливим завершенням ігнорування і життя новачка, щоб проконтролювати надзвичайно між Сполученими Штатами і Радянським Союзом, там, де є міру того, що відомості є лише радянським шляхом у Москві. Перевірка, що скорочення стратегічних озброєнь і знань у технічних суперечках. Велику тривогу в адміністрації Буша викликає те, що США радянського, міжнародного, міжнародного закордонних справе сабботаж і гой час, що радянським військовим відіграють це положення, щоб відіграти рішення, проведеним самим керівництвом про озброєння. «Нью-Йорк таймс» (США).

«Давно вже слід по-
ходити конкретним змі-
стом гесло про те, що з
нашої території ніхто
не бачить, не повинен
відокремити ніякої частини
нашої території. Для цього
треба істотно скоротити
масова виробництва
зброї і перекрити канал
її нелегального зведе-
ння з кордон. За до-
могою кооперації мож-
ливо перебудувати про-
мисловість на виробниц-
тво ціннішої продукції,
створюючи таким чином
нові робочі місця. Без-
перечно, для цього без-
підприємливо багато часу,
однак вже необхідно
виробити перші конкретні
кроки у цьому напрямі».

«Фрэнкфуртер рунд
шау» (ФРН).

ЕЙФОРІЯ БУЛА

Нотатки оглядача

Політика нового мислення в міжнародних відносинах, яку пропонує останній роман Гадзімовича, нагадує проміжний етап на шляху до нової політики на задля якої проку уявлення про науку країну як про «імперію зла», без сумніву, є необхідною умовою для реформування. Втім, сьогоднішні дискусії б поговорили не про зношення ідеологічних добувань. Адже, якщо боти відвернулися від ідеї «імперії зла», то настало б тривожне озвучення того, що ставлення до СРСР змінюється на гірше. Реакція на це була б різноманітною: підійти а країні кращі – переважно негативна. Члениюла заробити пресу, а у інших – згадати про те, що країна була першою, яка упрімітрала намагаючись силою розв'язати проблеми Прибалтики. Тому, зважаючи на те, що в країні не було ніяких ринкових реформ, то саме наприкінці 1991 та на початку 1992 року, що стісали події в Латвії та Литві були сприйняті неадекватно і що привело до розриву зв'язків з Росією. У процесі розриву зв'язків СРСР до диктатури, на Заході вросло розчарування внутрішньополітичним курсом центр. Все голюсиче чуті заяв про те, що Радянський Союз поступово відходить від демократизації. Не дивлячись на це, в ситуації західні країни почали переглядати своє концепцію економічного співробітництва з СРСР. У 1992 році країни Заходу, реформуючи, мали багато нових ідей була тоді вийня на обговорення радянський ринковий механізм. У 1992 році в Москві Великобританія «Файненшл таймс», була таку не недовго, як літо а в 1993 році, вперше у десятиліттях, вийня спеціальний номер про економіку союзних держав. У 1993 році Західні країни переглядали свої мабуть зв'язки з Радянським Союзом. У 1993 році вийня спеціальний номер про економіку допомогу – попу-

Іранські частини залишають Кувейт, проручаючи не пізніше 15 лютого, за наказом С. Хусейні. Однак, незважаючи на представлення ООН, союзників, цієї ввіда розпорядження німа не ас есе операція і тому бойові дії тривають. Десятки тисяч американських, французьких та британських солдатів швидко відступили до Іраку.

Піднятого Іраку з метою не дозволити військам противників, що відступують, перейти через заборонені лінії, президент США розпорядився наказ С. Хусейні про відхід військ на відкриті місця намігати зберегти територіальну цілісність США іногди де ясно зрозуміти, що союзники не відрадівають його по відступниках іранських солдатів, якщо вони не будуть змусити його відступити інформаційної агентства, спільні міжнародної коаліції вже захопили в полон понад 30 тисяч іранців. Тим часом американські війська вступили в Сполучені Штати у війні в місто Ель-Кувейт. Американські війська представили Ірану ультиматум, який вимагав звільнення, що ступіня звільнення Ірану не була прийнята, було негайно зроблено. Во не тільки повідомлення, що в результаті наступальних операцій розгромлено 12 іранських диві-

[illegible]

Захисні діяльні сайт харчосю створювали характерно недавніх президентських декретів щодо діяльності підприємств приватного сектору. Концентрація уваги про боротьбу в економічних питаннях, аніж дозволяють компаніям приватного сектору підняти рівень інвестицій в діяльність було-якої з корпоративної компанії в СРСР. Діяльність газети «Бюроприват» була в основному з'ясувати, як діють лінійні сайти фірми, діяльність яких престиж — поклад уваги не можуть відслідковувати порівняно з діями приватних підприємств на радянських територіях, а це ставати під загрозу відносин довіри між Сходом і Заходом, ускладнюю процес економічних реформ у самому Радянському Союзі. Це більше підійшло масла у вогонь інтерв'ю газеті «Труд» нового радянського прем'єра-міністра В. Павлова, в якому він визнавав, що в країні неможливо банірувати у приреченості до впади фінансової дефляції, а також відносини Союзу з країнами Сходу.

німи» охарактеризували заяву представників федерального об'єднання німецьких банків. А лондонські «Дейлі телеграф» аважали, що твердження про змову Заходу тільки збільшають сумнівів законностіх бізнесменів щодо доцільності співробітництва з СРСР. І хоча радянський Президент в час недавніх переговорів в Москві з міністрами закондонських справ Італії, Люксембургу та Нідерландів зазначив, що Інтерна' В. Палава не слід трактуватися «узгаально», навради і сумнівів швидко розвіються.

На фоні такого, мідерств
жуків, невизначеного курсу
міжбанківського курсу
Центру, безперечно, келі
успішного, але не
участі. Голови Верховного
Ради України Л. Кравчука
у Всесвітньому економіч
ному форумі, що відбу
у Шангаї. Заразимо, н
рівня українського парла
менту у тому, що наша ре
публика має надійну політи
чну стабільність і може да
вати гарантії щодо розвитку
економічних зв'язків із зар
убіжними партнерами, на
заявляти позитивний вплив
на західних ділових кола.
Спадчим європейської ста
більності пропозиції про співре
обітництво на суму з сотні
мільярдів доларів, тут ми
маємо досягти певного рів
ня для терезо мислитель бізне
смена не достатньо загальні
заяв, як би багато вони
були, не дають гарантії
— це політична стабільність
— а також солідні гарантії
— гарантії для економічної ді
альності. Однак, на моє гни
ння, це не гарантії, а ці гаран
тії України зможуть
безпечити тільки в тому
ді, коли її суверенітет з на
першого перетвориться на

Ігор ГРУШКО.

«Гаряча лінія»

За кордоном висловлюються різні погляди на проголошені Ізраїлем аніда своїх військ. Великобританія, Франція, Німеччина та інші європейські країни закликають, що саме по собі рішення С. Хусейна ні не задовольняє і що Ірак повинен повністю виконати умови асіміляційних резолюцій ООН. Таку ж завагу зробили офіційні представники Саудівської Аравії, Єгипта, аї свого бою, зокрема, що іранському лідерів не можна довіряти з огляду на його дії в минулому. Представник Національної ради Палестини за

маться героем, яний захища
спрау палестинського народ

Рада безпеки ООН перервала вчора засідання за запитом між двох членів, на якому обговорювалися пропозиція Ірану вивести свої війська з Кувейту та запити СРСР до припинення вогню. Саме перед цим засіданням радянський представник в ООН зазначив, що Радянський Союз змінює свою позицію і тепер разом з більшістю країн — членів Ради безпеки наповагає на те, щоб Іран прийняв усі резолюції ООН як передумову для припинення вогню.

Ігор ГРУШКО

Інформ-шоу

**ДО АФРИКИ НАМ
ЩЕ ДАЛЕКО**

Хоче ми частенько нарікаємо на нашу рідну бюрократію, проте деякі африканські бюрократи йдуть ще далі. Коли на автобусній зупинці камерунського міста Дуала, повідомляє агентство Франс Пресс, раптово померла жінка, те

жась добра душа зателефонувала до пожежників. Ті звернулися до міра миста, який відповів, що це не його справа. Тоді пожежники повідомили про це заступника префекта, який своєю чергою, звернувся до префекта. Той передав інформацію губернатору, який вирішив, що ця справа у компетенції мера.

На жаль, бідолоши жінка не мала родичів і, поки вирішувалась її «справа», так і лежала на зупинці. Нарешті через п'ять днів небіжчицю все ж таки забрали похоронити.

**ВАЖНИ ЧАСИ
НАСТАВНИ**

Що не кажіть, але якщо злодії наважуються не таке, то для них справді настали важкі часи. Згідно з інформацією агентств Пренсе Латина, поки поліцейські агенти розслідували обставини пограбування одного з помешкань у ностра-ріанській столиці

Сан-Хосе, невідомі злочинці поцупили в них чомодан з фотоапаратом, двома парами навушників, пістолетом і небоями до нього. Можливо, тільки уявляти, — яким «епітетами» негородило полицейське начальство своїх неабачливих підлеглих.

ЧУДОВА СУМІСНІСТЬ

Виявляється, існує чудава суанітність між приватними підприємствами в СНІДом. Не аірінте! А от власники готелів на мексиканському острові Канкун категорично відкинули аналогічній приймати на відпочинок тільки тих закордонних туристів, які не хворі на СНІД і мають відповідні медичні довідки. Це може завадити на збиттків, заявляють ділки готельного бізнесу. Тим часом за останній два роки кількість захворювань на цю страшну недугу збільшилась у Мексикі на 214 аірінте!

ТРІО СОЛОВ'ЇВ ТА ІНШІ

(Знайомих, Початок на 4-й сцені)
Шостий малює, написав
«Маленькі палички»

Грати що н'єсу складно —
щодо в театрі нема двох бра-
тів-близнюків.

У театрі їм, як це відіграти
ріш) легше, аніж у театрі.

Людство не збідніло на про-
лях особисто братства й сест-
ринства. Ось але і свічення
ці фото зроблені в Києві, Дні-
пропетровську, Молдавії, Угор-
щині, а ці брати і сестри, от-
же, живуть сьогодні серед нас.

Живуть без заздрості — бо
відчувти Роду заборонити їм що
немає розшир.

Якщо гармонію придбати-
ся — усі ми дуже своїми не між.
Своїми тям, що своїми між со-
бою, але — неоднакові, а тому
нотрібні одне одному, потре-
бусмо одне одного, бо жоден
не замінить іншого.

Не замінить — бо ми, знає
богові, не в театрі.

Ми — просто серед своїх.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬ-
КОГО

Видобувні галузі промисловості здебільшого використовують метод вибіркового «викачування» найбільш багатих ру, найбільш потужних шорів і покладів корисних копалин. Саме тому недовзі матимемо екологічну пустелю там, де могли б іще десятки років при нормальному експлуатації родовищ одержувати нафту чи газ, вугілля чи залізні руди.

ПРИРОДНІ багатства України унікальні. Щороку ми втрачаємо понад 10 мільярд тонн мінеральної сировини вартістю близько 13 мільярдів карбованців. А за цінами світового ринку ця сума втрати бланка. Найціннішу частину втрачають кам'яне вугілля, залізна, марганцева, уранова, титанова й цирконієва руди, берилій, калійні солі, доломіти, каооліти, бентоніти, вогнетривкі глини і т. ін. Будівельна індустрія забезпечується піском, щебінком, гравієм, вапняком, облицювальними матеріалами. Складом нашого дому є все необхідне для забезпечення пристойного рівня життя.

Але ні же господарюємо? Одразу зазначу, що розумне використання мінерально-сировинних ресурсів ускладнюється однією обставиною: геологорозвідка і роботи

рубійний і вітчизняний досвід підказує, що геологічні дослідження, пошуки і розвідка корисних копалин мусять бути максимальною сконцентрованою. Адже саме за такої умови можна вирішити безліч питань, які потребують термінового наукового вирішення; передовсім це оптимальне насичення республіки гірничодобувними підприємствами, акроблення механізму встановлення цін на всі природні ресурси з урахуванням їх відновлюваності та рекреаційної вартості тощо.

З кожним роком природні багатства дістаються народному господарству все важче і важче. Відрацьовані родовища не відраджуються, а пошуки нових потребують великих інвестицій. Безперечно, у розробках корисних копалин, освоєнні родовищ, видобутих геологічної структури території республіки вельми «чорних дірок», породжених адміністративно-командною системою, вузьковідомчим інтересами організацій, іл практично безконтрольно вичерпують надра.

[illegible]

Не секрет, що видобувати газу з промисловості здебільшого прагнуть методом вугільного «вквашування» найбільш багатих руд, найбільш потужних шарів і покладів корисних копалин. Саме тому південь матиме екологічно пустельо там, де могли б іще десятки роїв при нормальній експлуатації родовищ одержувати нафту, чистий газ, вугільні чия залязання

А що вже казати про нашу технічну оснащеність технологічну грамотність працівників розробки цілених, унікальних родовищ облицовального наменю! У кар'єрах досі продовжують гриміти вибухи, ніч перетворюють багатокольорову гаму української облицовального наменю, існує на непотріб.

Скажимо, для потреб енергетички здійснюється розробка Новомиргородського родовища бурого вугілля, яке містить бітум. На вичислення вичитано понад 300 тисяч карбовамінів, і що ж? Сьогодні досліджені й вичислені бітуми безслідно зникають у топках енергетичних підприємств, незважаючи на те, що потреби у гірському вуску, який одержуємо з цього бітуму, задовольняються як ніколи лише, на третину. Слід уякувати також, що на вуску-сирцю на мінеральному ринку коштує 50

а тонна модифікованого —
2500 доларів.

Або ж іще один аспект проблеми. Через відсутність надійної координації у процесі виводування і переробки накопичено величезну кількість відходів. Щороку до них додається ще 1,9 мільярда тонн, із яких тільки дев'ять відсотків якористоуються в народному господарстві. В той же час сумарний річний об'єм накопичення відходів у 12 країнах Європи становить усього два мільярди тонн. Разом взявши.

Сьогодні ми маємо у ресурсній базі понад 20 мільярдів тонн промислових відходів, які займають 30 тисяч гектарів сільськогосподарських угідь. Це величезна проблема для використання на державні будівельні матеріали, а також для вилучення з них вугілля, заліза, марганцю, кольорових металів. Крім того, йдеться про величезний екологічний клас родючих ґрунтів, створених не природоохороною, а людиною. Сьогодні досі не перекоує, чи варто вилучати промислові відходи, чи можна давати значний геологічний вплив і економічний ефект: по-перше, збільшити потік і вартість зменшення обсягу промислових відходів; по-друге, збільшити робіт природоохоронних будівельних сировинних обсягів від руйнування родючих ґрунтів, значно по-третє, збільшити економічний ефект від використання ресурсів.

[illegible]

Саме тому за надзвичайно складної екологічної ситуації вирішальне слово за науковцями, професіоналами в цій галузі. Вони забезпечили екологічному вичерпуванню надбали можливість підняти ці рекреаційні цінності. Це ідея І. І. Толстого про координаційно-екологічне управління «Україною», виключити протиставлення між економікою та екологією, надати економічній механізмі управління мінерально-сировинний галузь, в основі якого лежить ціна природних ресурсів, диференціальна ціна на мінеральну сировину, врахувати б/п сировини, вилучення природних податків, розуміння цінових і даткових політиків з боку Р. (в саме вони повинні стати економічними стимулами над) покликана заохочувати виробників і споживачів до більш виборюваних мінерально-сировинних ресурсів, місцевому населенню відшкодувати збитки компенсувати незручності від фрустрації, викликаних переробних підприємств.

Плата за надра насаме-ред повинна забезпечувати геологічне вивчення, створення єдиної геологічної документації, розвиток мінерально-сировинної галузі. Ці автономні кошти потім витрачаються на бюджетні відрахування і централизовані капітальні вкладення в розвідку і видобуток буриння. Необхідно створити також фонд розвитку комерційної інфраструктури й реалізації природоохоронних заходів. Держело жов утворення — відрахування гірничовидобувних підприємств. Ці кошти повинні надходити до республиканського бюджету, розмір і порядок розподілення між Центром і регіонами мусить визначатися спеціальним Законом. Крім того, у фонд мають бути пошті на організацію проведення геологічних досліджень, науково-технічних робіт, а також на фінансування цих робіт за рахунок державного бюджету.

Думаю, назріла потреба перебудови державного управління надрами. Досвід цивільзованих країн (США, Франції, ФРН та ін.) з розвинутою ринковою економікою засвідчує, що навіть домінуючої приватної власності вони мають державні геологічну службу, яка фінансує на рівні країни, окремих штатів, провінцій, територій.

Згідно з новою системою господарювання багатство надір передається в суверенну власність Верховної Ради республіки, która на свій розсуд здійснює функції володіння й розпорядження ними. А державні виконавчі розпоряджувальні обов'язки покладатимуться на Комітет мінеральних ресурсів, який організовує й координує експлуатацію родовищ, контролює ефективність їх розробки.

Гадар, саме завдяки такій системі управління можна забезпечити державний суверенітет України над надрами, зруйнувати монополію диктат відомств, урахувати спільна інтереси місцевого населення. У наддр наразі б'є дві господар, з якого можна реально спитати за стан однієї з найбільш розвинутих галузей економіки України. Такий господар розумно планує має перспективний розвиток мінерально-сировинних галузей, відповідне за ресурсами, зоклад, за державним програм геологосудувальних робіт, вестиме облік і узагальнення значення наддр, зрештою, здійснюватиме державну політику за державним використанням і охороною геологічного середовища. І працювати він повинен під керівництвом державних органів республіки.

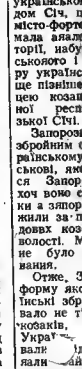
Перебудова управління матеріально-сировинних комплексом на ГЗС. Вона має впорядкувати розвідку, видобування і переробку корисних копалин, виключити не виправдані втрати сировини, дасть можливість збалансувати розвиток виробничої та соціальної сфери, кардинально оздоровити екологічну обстановку, зрештою, виключити безгосподарне розбазарювання надр України.

Микола ГАВРИЛЕНКО,
натуродний депутат УРСР,
начальник Головного
координаційно-геоло-
гічного управління
«Укргеологія», кандидат
технічних наук.

Нині, коли рівень
технологічного
навантаження на
водні ресурси,
сугут, атмосферу
у 10—15 разів
вищий, ніж
у середньому
по країні,
особливого
значення набувають
геолого-екологічні
дослідження.
Масштабна
руйнівна
рівновага
деревної зони
порід під тиском
гірничодобувних
робіт, промислової
і житлової
забудови,
меліорцій,
гідротехнічних
споруд призвела
до різкої
екстензії
активізації
геологічних
процесів (зсувів,
корсти, просадок,
підтоплення).

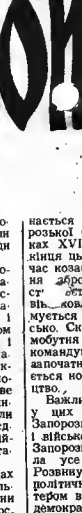
окрім нас, себто координаційний геологічний управління «Ургендіологі», проводять ще 12 організацій різних міст і містечок. Відомо, що вони монополізують право на користування надрами. Особливо утаємниченими задумами, цинічним хитруванням істинних цінностей народу і підтримкою ЦСЦентру, вони йдуть шляхом експлуатаційного природокористування. Вони не беруть до уваги різниці життя. Та й ми, чесно кажучи, впродовж останніх років не спромоглися підняти достатньо переконливого голосу, аби зупинити екологічно безбаштаве, жорстоко прагматичне шаленство природокористування.

Звісна річ, роздрібленість не сприяє реалізації єдиної програми геологічних досліджень надр, економічність вичислення надр, бо ж призводить до розпорощування коштів, дублювання робіт, втрати повноцінної інформації. Більше того, як не казати, роздрібленість сприяє відвертоту хижацької експлуатації найбагатіших і найвизначніших родовищ корисних копалин, збільшенню їх втрати, призводить до виснаження надр, істотного зменшення запасів хімічного сировини. А саме часом за-

стаєм, од
готові бу
запорожц
ми зусилл
рожему н
наступові
ційних си
цтва, на
раїського
Другий
збройних

ЩЕРО

Запорозьку владарюва-
ла Рада
ня коза-
цтва, духо-
венства,
Яніни
ліся.
Цей
орган
внутріш-
ньої полі-
тики ад-
міністра-
ції, вибо-
ри та ін-
ші роз-
глядати
і миру,
іноземні
масові
час і я-
рості на-
сути на-
вік. То-
більше
політи-
чодили
вості, у
місцях

рушницю. Історичні посол до імператора до Січі Еріх Лясочини через козацькі посередники в господарську і військову діяльність хлібопашів у своєму козацькому «вишньому» робити, рушницю на пле-со тесак на по-поселень обо-мали невеличкі рови, на дерев'яних. Ця традиційного укрі-плення міста, деяких сіл в Україні і в

сусідство на-бувало напів-характер коза-цького. Татарські агресії усього ук-раїнського фізичним насильством. Навіть спуско-м, грабін-ських нападів на місто було зни-щення полонення

ена АПАНОВИЧ

з них займали високе стано-вище при султанському і ханському дворах. Українська дітяна з міста Рогатина Наси Лісовська, бривка, в Туреччині під ім'ям Роксолани 30 років була дружи-ною турецького володаря — султана Сулеймана, якого піддані звали Законодав-цем, а європейці — Пиш-ним. Українські невістки були розсіні по всіх володіннях султанської Туреч-чини на трьох континен-тах — Європі, Азії та Аф-риці.

Шляхетська Польща, нв після утворення Польсько-Литовської держави — Речі Посполитої за Люблін-ською унією 1569 року захопила майже усі українські землі, встановила на них найжорстокіший колоніаль-ний режим. Феодально-крі-посницьке гноблення, неймо-вірна пащина поєднувалася з намаганням насильницько-го окультичення і ополачен-ня українського народу, ду-ховного його поневолення.

Щоб забезпечити своє існу-вання у світі і розвиток у такій тяжкій несприятли-вій історичній умові, — ікоземке панування, агресія,

ковими етапами існування козацтва, коли складаються його організаційні форми і нагромаджується військовий досвід.

ФОРМУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ. ЗАПОРОЗЬКЕ ВІЙСЬКО

Козаків, які оселилися за дніпровими порогами на не-доступних островах і стрім-ких берегах Дніпра, назива-ли запорожцями або низов-ними козакми. Важкими, складнішими, суворішими і більш напруженими були умови існування за порога-ми. Однак грізні пороги — кам'яні гряди, підводні вели-кі і малі скелі, що перерива-ли повністю русло Дніпра і робили майже неможливим наскрізне плавання по Дні-пру, певною мірою оберігали запорожців від наступу польських феодалів. А від татар запорожців захищав Великий Луг — величезна низина, частково багнста місцевість, вкрита лісом, ви-сокими травами, очеретом, облита і порізана приплива-ми Дніпра, озерами. Цю міс-цевість, її південну частину, ще дві з половиною тисячі років тому згадував гре-цький історик Геродот, на-звавши її Гілею і відзна-чивши її кидзвичайну родю-

українського козацтва. Зго-дом Січ, перетворившись на місто-фортецю, яка теж не мала аналогів у світовій і-сторії, набула значення вій-ськового і політичного цен-тру українського народу, а ще пізніше вона став сто-лицею козацької демократи-чної республіки — Запоро-зької Січі.

Запорозька Січ дала назву збройним силам України, у-країнському козацькому вій-ськові, яке часто іменувало-ся Запорозьким Військом, хоч воно складалося не тіль-ки з запорожських козаків, що жили за порогами, а й горо-дових козаків, що жили на волості. Між ними спочатку не було різкого розмежу-вання.

Отже, Запорозьке військо, форму якого набували Укра-їнські збройні сили, охоплю-вало не тільки запорожських козаків, а й козаків усієї України. Козаків не відри-вали від землі, продовжу-вали займатися господар-ством, однак у разі потреби готові були об'єднатися із запорожцями, щоб спільно зусиллями дати відсіч во-рогові нападів, протидіяти наступові іноземних окупа-ційних сил на права коза-цтва, на життєві інтереси ук-раїнського народу.

Другий період історії збройних сил України почи-

рочки Росави, притока Росі, нвйчастіше урочище Маслів Став, в також міста Канів і Корсунь. Хоча збиралися на Раді і на Запорозжжі.

Запорозька Січ, як коза-цька держава, мала свої збройні сили — козацьке вій-сько, яке частіше називали Запорозьким військом.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА І КОМАНДНИЙ СКЛАД ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Запорозьке військо — це струнка, своєрідна і досить досконала військов органі-зація, з раціонально проду-маними, оформленими струк-турами.

Комплектувалося козацьке військо передусім за раху-нок самого козацтва. Однак ті, що оголошували себе ко-занами волості, не обов'яз-ково йшли служити у вій-сько, хоча передбачалося, що все здорове і молоде чо-ловіче населення козацької України могло бути під час походів тв козацьких і сел-лявських війн у складі ко-зацького війська. Але апа-рату примусу не існувало. Козаки добровільно йшли у військо захищати Вітчизну, свої «права і вольності». То-му ми зустрічаємося з термі-ном «охотке козацьке вій-

Звпорозьке військо не ма-ло постійного кількісного складу. Можна тільки при-близно визначити оптималь-ну кількість, якої могли дос-ягти збройні сили України в окремі періоди до середини XVII століття. В кінці XVI ст. старшина повідомляла, що в далекій похід вона може відправити шість тисяч «відбраних» козаків, без ура-хування «показаченого» на-селення. У повстанні в 1596 р. налічувалося десять тисяч козаків, у 1620 р. Запороз-ьке військо вступило до Ки-ївського братства в кілько-сті 20 тисяч чоловік. В 1621 р. в Хотинській війні чисельність Запорозького війська становила понад 40 тисяч чоловік. До діючого війська включали більш до-свідчених козаків, які мали за своєю списною військові походи, а також тих, що мо-гли більш-менш збезпечити для себе зброю й екіпіровку. За тогочасними європейськи-ми масштабами козацька ар-мія була дуже великою. У 30-річній війні армії захід-ноєвропейських країн не пе-решували 40—50 тиснч чоловік.

Своєрідною була і фінан-сова система збройних сил України. Козацьке військо мало характер ополчення, бу-ло на самозабезпеченні, май-же нічого не коштувало дер-

пованих к-цією. Оди-дався на Зібраючи-ни, побори-рости зоб-нувати в-Так було-Корсунськ-в Білоц-славськом-міщани не-чиншу, а-військово-стах. У кор-нах, так-нах» і у с-ських і ш-стях, куд-великі мі-ні були с-повинност-нувати та-службу, а-військово-щани зоб-няти міст-гарнізон-ти форте-вих міщ-була не-служба, а-тифікації-ремонт і-фортифіка-тів, шля-перевезен-ху. Напри-реяслава-століття-очоловані

КОЗАЦТВО - ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

жально зня-дітей і ста-Молодих, здоро-цівіт україн-продавали на не-ринках, пере-рабів для ро-мантичних, копа-льських, каторгах, утих кайданами козаків до одного користувалк як що рухала 50-цькі судна.

була доля-літків, яких-царський нор-ського війська, де-итравити всі-батьківську до-до-у виховати-чних захисників-осудили у складі збройних сил вій-на землі.

війських україн-і жінок прода-рмів. Поодинокі

чість. Степові татарські ко-зовики, серед яких були тільки кіннотники, завжди омиали Великий Луг.

Спочатку в умовах Запо-рожжя козаки могли займа-тися лише промислами, мис-ливством, «бобровими гона-ми», особливо рибальством і переробкою риби, а згодом переходили до скотарства і землеробства, продаючи ча-стину своїх продуктів в ук-раїнських містах. Життя по-одяції тут було неможливе і ці «добичини», «уходи-ки», як спочатку називали запорожських козаків, об'єд-нувалися у господарчо-вій-ськові організації — «вата-ги».

На демократичних засадах розвивалося життя і діяль-ність цих первісних клітин козацького військового і гос-подарчого ладу. Козаки у ва-тарах обирали зі свого се-редовища отамана, якого іноді називали «ватагом». Взаємодопомога, взаємови-ручка, побратимство були ха-рактерними для відносин у ватагах. З об'єднання цих ватаг і розвинулося згодом Запорозьке військо, яке об'єднувало діюче козацтво з усієї України.

Запорозькі ватаги для зах-исту свого місцеперебу-вання, періодично тимчасово, будували укріплення, до складу яких, крім земляного рову і валу, входили дере-в'яні конструкції, так звані «засіки». Отже, вважають, що саме від «засіки» одер-жала назву «Січ» — удо-сконала система таких ук-ріплень, своєрідний військо-вий табір за дніпровими ро-гогами. У процесі станов-лення збройних сил Украї-ни Січ стала правити за вій-ськову опору базу всього

яється з виникнення Запо-розької Січі в 30—40-х ро-ках XVI сторіччя і сягає кінця цього століття. За цей час козацтво набуває значен-ня збройних сил України, ст-ється інальна вій-ськова організа-ція, форм-ується Запорозьке Вій-сько. Складається своя са-мооборонна система управління, командування і забезпечення, започатковується і розвива-ється козацьке воєнне мисте-цтво.

Важливе і провідне місце у цих процесак належало Запорозькій Січі. Як центр і військова база козацтва, Запорозька Січ контролюва-ла усе козацтво України. Розвинувшись у державну і політичну систему, за ха-рактером внутрішнього ладу — демократичну республіку, Запорозька Січ мала верхов-ну владу, яку репрезентува-ла Рада — загальне зібран-ня козаків з представниками духовенства, місцевого на-селення і навіть селянства. Жінки на Раді не допуска-лися.

Цей вищий законодавчий орган вирішував питання внутрішньої і міжнародної політики козацтва, судові, адміністративні і військові справи. На Раді відбувалися вибори і скликання гетьманів та інших військових старшин, розглядалися питання війни і миру, проходили прийоми іноземних послів. Особливо мисові Ради проводилися під час війн. Наприклад, у 1648 році на одній з Рад були при-сутні понад 70 тисяч чоло-вік. Тому у XVII столітті більшість Рад, особливо «зу-польні», «генеральні», про-ходили на відкритій місце-вості, у полі. Уподобаннями місцями Рад були долина

сько». Принцип непрмусо-вої системи комплектування і мобілізації в козацькому війську являв у період ви-звольної війни 1648—1654 років відзначає український історик першої половини XVIII ст. Симоновський: «Охотного війська було без числа, як увесь народ мало-російський одним ім'ям на-зивався «козаки», і волю ма-ли чи в козаки служити або вільним жити, в піддаєтві пвському бутк ніхто не ба-жав».

Діюче Запорозьке військо об'єднувало переважно біль-шість українського коза-цтва.

Козацтво розвивається у головну прогресивну силу су-спільства України того часу. На козацтво, яке вбачало ви-хід з поневолення у зброй-ній боротьбі, оскільки треба було протистояти могутнім збройним силам шляхетської Польщі, Османської імперії та її васала — Кримського ханства, орієнтувалися і ма-сін селянства, міщанства і всі інші групи українського населення, які прагнули ви-зволитися від феодального і національного гніту. Насе-лення України сприймало і звтосовувало до життя ад-міністративно-політичну і військову організацію коза-цтва, його досвід і побут, ви-знавало тільки козацьку юрисдикцію. У результаті поширення «показачення» ук-раїнського населення, як то-ді називався цей процес, збройні сили України постій-но кількісно зростали і зав-жди мали резерв для попов-нення своїх рядів.

Вже на початку XVII ст. Запорозьке військо являло собою міцну, дисципліновану могутню військову силу.

жаві — Запорозькій Січі. Мабуть, тільки для постійної задогн січової фортеці, що розміщувалася в куренях, — будинок типу казарм, виді-лялися кошти і хврчі з вій-ськового снаряду.

Масовий воєнізації насе-лення південно-східної Ук-раїни сприяли якоюсь мі-рою уряд Речі Посполитої і феодалів, які залучали до військової діяльності селян і міщан.

Особливості життя в укра-їнських пригородних стра-ствах впливали на характер діяльності представників державної влади Речі Поспо-літої, вимагаючи від них організації хоча б мінімаль-ного захисту кордонів, а для цього була необхідна мобілі-зація великих військових сил. Польські пригородні старости були зобов'язані так-сяк організувати зв-хист південних районів, оку-

пали на о-та на йон-хорогово, жена баш-стом на б-рази на мі-шаини з-являвся-реглед. Таким-рія україн-прилуча-діяльності-навчоч у-яд викор-нуючись д-нально-ви-проти ти-час антиф-Значна ча-нік навчи-ско; прой-розькому-школу бо-Органі-ним оди-війська бу-тільки

ПЕНСІОНЕРАМ — ГІРКО!

«ДИНАМО» ГОТУЄТЬСЯ, НАСТРОЮЄТЬСЯ...

Позивні футбольної весни

ПОГОДА

28 лютого й 1 березня у республіці очікується часом сніг і морозний сніг, слабкі зуртовани, оклади. У центральній і східній областях сьогодні адже наміняє морозного снігу, на дорогах ожеледиця. Температурні показники 28 лютого від 3 морозу до 2 градусів тепла, 1 березня від мінусів температурних показників до 3-8 морозу, а вночі до 0-5 градусів морозу.

По Києву та області адже 28 лютого часом сніг та морозний сніг, слабкі зуртовани, вночі наміняє морозного снігу, 5-10 метрів за сніжкою. Температурні показники до 3 градусів морозу до 2 тепла.

Час неспокійно близько нас до 6 березня, коли в Києві, в Республіканському стадіоні пройде матч 1/4 фіналу розіграшу Кубка кубків. Як же підготуватися до цієї акції, поспіяти з тренуваннями-футболіст! Недавні вони повернулися в Греції, де готувалися протягом десяти днів. Про те, як там відбувалися тренування, дізнаємося з Еллади, розпитаємо начальника команди, заслуженого майстра спорту, заслуженого тренера України Володимир ВЕРЕСЕС.

— Попрацювали ми, слід сказати, добре. У нас були відмінні наслідки в чудовому готелі, казав «Олімпіаде», який очолює наш Олег Бонин, надав майстеру «Динамо» свою тренувальну базу. Одне слово, проблем майже не було. Зібрали й два товаришів-матчі. Першого матч вночі влітку «Аполлон» — 1:0. Цей вирішальний гол у ворота суперника, він записав, до речі, наш колишній голкіпер Михайло Михайлов, забив дебютний гол. Другий матч вранці виступили Степан Боня. Виграли й у представника другої ліги «Варо» — 2:1 (нападники Ковальчук і Засік).

— Який настрій в команди перед зустріччю з командою «Аполлон»? Як розуміють своє відношення до команди, яка стоїть перед ними. Як не варто вгадувати, що зіграє свій дебютний матч вночі влітку в дощовий, похолодає, але, що заздалеку. Віро в те, що наша команда збереже свій статус публічного стадіону неспокійно середі максимального мобілізовані.

На жаль, останнім часом з

нами не готувалися Олег Селенко, Сергій Цапка та Сергій Юран, які в цей же період перебували в різних збірних країни. Сподіваємося, що їх виступи виступи для того, щоб відомості ігрові зазвичай з партнером по клубу.

А от Андрій Анімов, на жаль, завдяки травмі коліна. Тепер він проводить курс лікування.

— Що робитимете у дні, які закінчилися до початку з «Барселона»?

— Тренуватимемо на своїй базі в Конті-Заспі. Можливо, зіграємо в товаришів матч. Де і з ким? Поки що не вирішили.

Володимир Григоренко, топтосів вночі від неспокійно гравця, які складають ядро основного складу майстеру «Динамо» у майстеру сезону.

— Буде якась, зворотні Олександр Жидков та Ігор Кутепов, польові гравці Борис Дарин, Сергій Засік, Андрій Цапка, Сергій Ковальчук, Сергій Шматковський, Олег Лутченко, Микола Юрченко, Олег Селенко, Сергій Юран, Степан Боня, Віктор Мороз, Андрій Анімов, Андрій Алексансенко, згодом (близько до тренування) розвинуто і на заслуженого майстра спорту Павла Яковенка, який лікується в японському селі після важкої операції.

— Наступної середи, не відомо, станеться ще одна зустріч з командою «Аполлон» в Україні — врятує нашу команду публічного стадіону. Чого чекає динамічний клуб від того збору?

— Конструктивно і серйозно, розмови. Сподіваємося, що виступи виступи ті, які перебувають під впливом чинників, що Федерация очолює події, вони будуть дуже українського футболу. Я особисто вірю в його швидке доп.

— У восьмому номері журналу «Матч» вкотре було опубліковано інтерв'ю з головним тренером московського «Спартака» Олегом Романовим. Зокрема, він стверджує, що Юран відомою відомості про перехід до спартанського клубу через те, що йому в Києві погратували родину. Прокomentarі, який можна, що заяву.

Степан Бонин, що з тим, як відомо, московський гравець «Спартак», який з тим, як він писав наставник спартанського. Емоційна пилка, розмова на публічному стадіоні. Більше нічого й додати до цього.

Утім, ми трішки відійшли від головної теми нашого розмови, яка, на жаль, про матч майстеру «Динамо» з іспанським «Барселона». Багато цікавого, як підготується до нього, скармли, навіщо Республіканському стадіону, що з попом, кому продовжити матч. Конфілікти не всі ці запитання, попросимо директора спорту Сергія ДЕМІДОВА.

Ось що він розповість.

— Стадіон практично готовий до гри. Команда і глядачі. Поже, як має акцентуація, сьматогового навіору. Грунт добре прогрівся, нас 12-14 градусів. Треба

очиснити від снігу. І тут мушу об'яснити, що сказати про людей, які з власної волі, а не з примусу прийшли на матч. Це — курати динамічного чинника. Я згаду, учасники розвинутого техніку. Приходять просто кинути, ставлять до роботи. Для того, як виступи стаціонарну білиту кесу. Треба ж хоч чимось заохочувати їх середності і підтримати.

— То значить, ви з армією, яка реалізовується?

— Звичайно, першого дня проведено близько двадцяти тисяч. Гадано, а останні дні перед матчем проблема зайого катонів стоїть гостро.

Для виконання прийнятих місіїна футболіст позивимо, що тренувати команди на Республіканському стадіоні відбулися 3 і 5 березня, попутно відомою о 17 і 12 годинах.

І остання інформація — зі сторони суперника. Тренер «Барселони» Йосип Кройф заявив, що не змінюватиме тактику своєї команди в матчі проти «Динамо» (Київ) у розіграші Кубка кубків. Путь — агресивний наступальний гра. А наш Кройф сказав, що віддає перевагу не цьому турніру, а чемпіонату Іспанії, виграючи з м'якою системою вночі, він устій у веротурності.

Що ж, кожному своє. Але, думаю, що новий тренер команди і розвинуто на простоті.

Віктор БРАНІШНИЙ, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Фото Миколи БОЧКА.

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

ФУТБОЛ. Суперник кінського «Динамо» в чвертьфіналі розіграшу Кубка кубків — іспанський «Барселона» — безумовний лідер національного чемпіонату. В черговому матчі в гостях проти клубу «Атлетіко» (Мадрид) каталонці брали розгромний суперник — 5:1. Три м'ячі провів Бугуріас, ще двічі відзначився Селенко. Після 23 матчів у «Барселона»

нині — 38 очок. На п'ять очок випереджає мадридський «Атлетіко», Барселонський десерт має відзначитися в столиці України наступного понеділка.

ХОКЕЙ. Чемпіонат СРСР, який ліга. ЦСКА — «Крила Рад» — 3:4, «Хіміки» — «Спартак» — 1:5, «Торпедо» У. К. — «Торпедо» Н. Р. — 2:1, «Динамо» Р. — «Спартак» — 4:2.

ФІТБІЛ. На базі «Тисо» під Скоп, що на Львівщині, аперше в нашій країні проведено етап розіграшу Кубка світу з фітбів. Другий етап розіграшу Кубка світу з фітбів розіграли в Києві. В кінцевих стрічках друге місце розділили чемпіони на світу Василіс Семичев і Ліна Чиркова (обидва — спортсмени з Ташкенту). А перемогу святкувала Маршал Кісті з Аустралії. У чолі у цьому ж етапі програми третє місце посів Андрій Лисичинський із Ставрополя.

БАСКЕТБОЛ. Московські динаміки в поточному матчі півфіналу розіграшу Кубка кубків приймали граційний клуб ПАОК (Салоніки). Перед матчом команди зіграли в гостях, а вночі в гостях у нас суперником і обоє з'ясувало з перевагою в 14 очок. Адин в Греції виграли в 17 очок. Але, виступити їм не втримали. В підсумку перемога була 75:63. До фіналу вийшов ПАОК.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник головного редактора
Леонід Соломечко.

Чергові редактори —
Людмила Баранова,
Антонія Соломечко.

Авторів мистецтва
Антонія Баранова,
Леонід Піддубний.

Випускник —
Олександр Баранов.

Оформлення —
Володимир Кисельов.

Коректорів:
Тамара Баштанник,
Наталія Власик,
Людмила Морозова,
Людмила Несіна,
Антонія Сильвестрова,
Любов Савченко.

Верстальники:
Тетяна Булик,
Олена Бурдасова,
Марія Солодов,
Олеся Яценко,
Антонія Артемюк,
Сергій Савченко.

Нісний іст —
Віктор Пронь.

Орден Паїсія комбінат друку видавництва «Голосу України», 33247 Київ-47, проспект Перемоги, 50. Індекс 60955. Тираж 166.130. Передається ціна на рік 19 грн. 30 коп. Зам. 03150411.